

ПРОЄКТ

ЗИМОВА СЮІТА

Тимофєєва Олена Петрівна

Дніпровська гімназія № 140
Дніпровської міської ради

Учителька
початкових класів
Спеціаліст
вищої категорії
Учитель - методист

01

Якого кольору
зима?

- Робота над текстом
А. С. Волкової
«Вітівки матінки –
зими»

02

Кришталевий
дзвін зими

- Робота над текстом
А. С. Волкової
«Січень -
просинець»

03

Зима -
скульптор

- Робота над текстом
А. С. Волкової
«Примхи Діда
Мороза»

04

Сніжинки -
балеринки

- Робота над текстом
А. С. Волкової
«Зимова казка»

05

Малювання
сніжинками

- Ознайомлення
з технікою
малювання
«сніжинками»

УРОКИ - МИЛУВАННЯ

Чому діти так люблять зиму, чекають на неї?

Згадаймо тільки-но реакцію малюка на перший сніг – невгамовна радість, неприховане збудження, щире захоплення!

Скільки гарного навкруги – блискучі бурульки, ажурні сніжинки, таємничі кучугури...

Казкова краса зими притягує, хвилює, бентежить уяву дитини.

Почуття так вирують у маленькому серці, але як непросто їх висловити – бракує слів і власне досвіду естетичного оцінювання природи.

Дитина зосереджено напружує думку і говорить або пише у творі про те, що взимку ніч довша за день, що сніг щільно вкрив землю, що сонце світить, але не гріє...

Так і є – ніхто не заперечує. Але така розважлива констатація фактів більш схожа на науковий світ, ніж на щире власну оцінку своєї зимової природи.

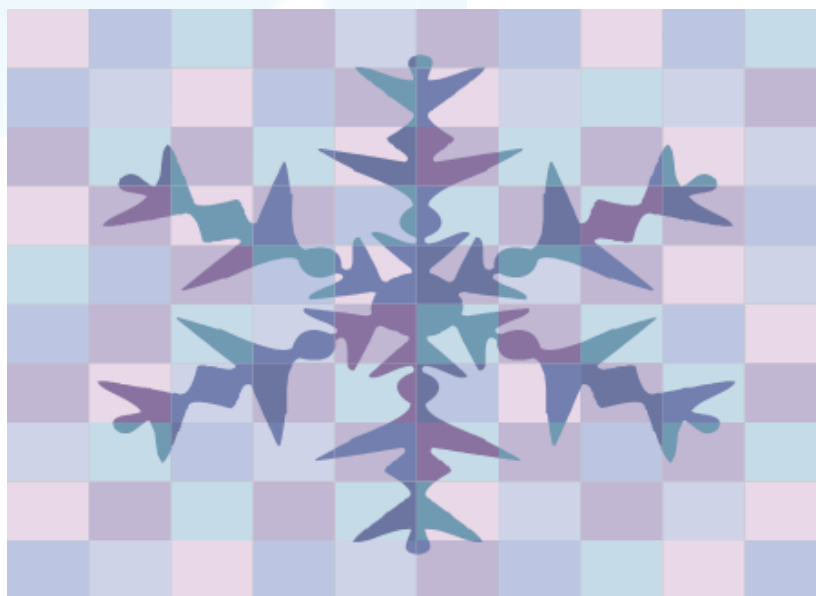
Тут панує залізна логіка, а власне емоціям місця не знаходиться.

Виходить, відчутти красу, висловити захоплення нею - справа для дитини непросте і потребує допомоги з боку вчителя.

Отже, вирушаймо назустріч зимовій красі, розкриваючи перед вихованцями її «секрети».

Проект «Зимова сюїта»

складається з п'яти «уроків милування» зимовою природою в інтегрованому курсі читання, народознавства та мистецтва

Тип уроків

Інтегрований курс уроків читання, народознавства та мистецтва

Мета

Познайомити учнів із зображенням зими в художній, науковій літературі та інших видах мистецтва.

Формувати уміння правильного, свідомого, виразного читання; вчити орієнтуватися у структурі тексту.

Удосконалювати уміння спостерігати за природою; добирати слова, які несуть у собі значне емоційне навантаження; привчати до побудови власної думки, висловлення в ній свого бачення.

Розвивати пам'ять, мислення, мовлення учнів; збагачувати їх словниковий запас.

Виховувати любов і повагу до рідного слова, мови; естетичні смаки; дбайливе ставлення до природи.

Обладнання

Виставка книг про зиму, словників, ілюстративного матеріалу; роздатковий матеріал, аудіозапис.

Виступи

Учні-помічники вчителя з додатковим народознавчим матеріалом.

Література

1. Мій краю рідний. Збірник художніх творів про природу / Упоряд.: А. Т. Дідківська, В. Д. Крушинська. – К.: Шк., 1986 - 319 с. з іл..
2. Джерельце: Зб. художніх творів для учнів мол. шк. віку / Упоряд.: Л. М. Кіліченко. – К.: Шк., 1989 - 109 с..
3. Копиленко О. І. Як вони поживають. Старостенко Ю. С. Лісові розмови: Оповідання: Для мол. шк. віку / Мал. Т. П. Капустіної. – К.: Веселка, 1987 - 207 с.: іл..
4. Друзь З. В. Пізнавальні завдання з ознайомлення з навколишнім світом у почат. шк.: Посібн. для вчителя. – К.: Шк., 1990 - 128 с..
5. Ковальчук О. В. Українське народознавство: Книга для вчителя. – К.: Освіта. 1992 - 176 с..

Урок 4

Сніжинки - балеринки

Хід уроку

I. Організаційний момент

1. Привітання
2. Підготовка учнів до уроку
3. Організація дітей на заняття

II. Перевірка домашнього завдання

1. Переказ (за власним вибором)

- В. Пархоменко «Перша пороша» /
- В. Сухомлинський «Як дзвенять сніжинки».

III. Підготовка до сприйняття теми уроку

1. Бесіда

Учитель

- Як гарно падає сніг! Простежте за польотом сніжинки.
- Що нагадує вам снігопад?

Фонограма

Допоміжний художній матеріал

1 учень / учениця (напам'ять)

О. Олесь «Метелики»

Погляньте, погляньте, яка благодать!
Дивіться: метелики з неба летять!
Квітки повмирили усюди надворі, -
Морозець малює на шибках узорі...
Картинкою гарною стане віконце,
Як трошки поблискає золотом сонце.
Погляньте, погляньте, яка благодать!
Метелики з неба летять і летять.

Учитель

- Як ви гадаєте, чому сніжинки часто порівнюються з метеликами? З білими мухами? Із срібними бджілками? З пушинками?
- Помилуйтеся рухом сніжинок у повітрі.
- Доберіть дієслова для характеристики своєрідності цього руху.

Записи на дошці / картки

летять
крутяться
кружляють
в'ються
спускаються
танцюють
пурхають

2. Музична фізхвилинка

Учитель

- Помилуйтеся своєрідним «балетом» - сніжинки, наче маленькі балеринки, легко кружляють у зимовому танку природи.
- Спробуймо повторити рухи і створимо пластичний етюд «Сніг танцює».
- Зауважте: снігопад надає природі особливої краси і виразності.
- Який настрій викликає у вас неквапливий, розмірений рух сніжинок?

Записи на дошці / картки

спокійний
врівноважений
світлий
упокорений
мрійливий

3. Творча робота

Учитель

- Простежте за тихим, повільним, ритмічним рухом снігу і спробуйте скласти казочку «Хто розсипає сніжинки».

Художня версія (допомога)

2 учень / учениця (напам'ять)

Л. Костенко «Пряля»

Сидить пряля та пряде -
сніг іде – іде – іде -
нитка рветься де-не-де,
а вона пряде й пряде.
Вже напярля хуртовин
на шапки для верховин –
на сувої полотна –
на завіску для вікна,
на хустину й укривало –
мало – мало – мало – мало -
сніг іде – іде – іде -
а вона пряде й пряде...

IV. Робота над новим матеріалом

1. Бесіда

Учитель

- Як змінюється танок сніжинок, коли вітер посилюється?
- Як можна назвати такий рух снігу?
- Якого настрою надає зимовій природі хуртовина?

Записи на дошці / картки

хуртовина	тривожний
хурделиця	занепокоєний
віхола	схвильований
завірюха	погрозливий
	бентежний
	зловісний
	ворожий

Учитель

- Але не завжди танок вітру і снігу носить зловорожий характер. Уявіть собі ситуацію, коли швидкий рух сніжикнок ніби зумисне підкреслює збуджено-радісний настрій людини, вона сприймає цю картину природи інакше.
- Коли це можливо?
- Чи не було таких випадків з вами?

Можливі варіанти відповідей

- Під час зимових розваг...
- Під час катання на конях...
- У святкові дні – новорічні, різдвяні та ін..

Допоміжний художній матеріал

3 учень / учениця (напам'ять)

С. Жупанін «Віхола»

На білих конях віхола
В село моє заїхала.
Летить вона алеями, -
Село цвіте лілеями.
Село дзвенить копитами,
Снігами - оксамитами.
І світиться домівками
З веселими щедрівками.

2. Музична фізхвилинка 2

3. Бесіда (продовження)

Учитель

- Не струшуйте сніжинку, що впала вам на рукав, - пильно розгляньте її і закінчить речення: «Ця маленька сніжинка дуже схожа на ...»

Записи на дошці / картки

квіточка
зірочка
витинанка
мереживо
ватна кулька

Загадки для допомоги

4 учень / учениця (напам'ять)

Ніжна зірка сніжно-біла
На рукав з гори злетіла,
Поки ніс її сюди –
Стала краплею води.
(Сніжинка)

5 учень / учениця (напам'ять)

Коли усі квітки зів'яли,
На чорну землю ми упали –

Накрили килимом пухнастим,
А ще мереживом сріблястим.
Милуйтеся нами, любі діти,
Адже не гірші ми за квіти.
(Сніжинка)

Учитель

- Зауважте: форма сніжинок гранично виразна і правильна завдяки симетрії: снігові зірочки, як правило, мають шість променів і їх розташуванню притаманна особлива розмірність - одна половинка зірочки є ніби дзеркальним відображенням другої.

4. Робота над текстом А. С. Волкової «Зимова казка»

а) Перше читання тексту (учитель / діти)

б) Перевірка сприйняття тексту

в) Словникова робота

Записи на дошці (картки)

танок
найрізноманітніші
віхор
візерунки
притискаються
пил
виблискуючи

г) Робота над змістом тексту

Засоби художнього зображення (сніжинок).
Ідея, мета автора науково-художнього тексту.

г) Узагальнююча бесіда

Учитель

- Отже, сніжинки – справжнє чудо зимової природи, а їхній рух завжди приваблює своєю виразністю, надихає на створення музики, віршів, танців.

V. Підсумковий етап уроку

Фонограма

1. Висновки

Учитель

- На цьому подорож у чарівний світ зимової краси закінчена. **Четверта сторінка «Сніжинки-балеринки»** перегорнута.
- Але милування природою може продовжуватися. Треба тільки вслухатися, вдивитися у природу, відчутти її красу. **Наступна сторінка «Малювання сніжинками»**
- А щоби можна було висловити захоплення нею треба ще багато читати. Читання – це віконце у світ. Можна багато й чудово розповісти лише тоді, коли ваша мова, мовлення збагачуватимуться такими словами, які найкраще передадуть красу рідного краю. У природі багато секретів, та вона розкриває їх тільки тим, хто ставиться до неї з повагою та любов'ю.

6 учень / учениця (напам'ять)

П. Ситниченко «Вмійте природу любити»

Вам у походи ходити
І мандрувать, любі діти,
Вмійте ж природу любити,
Кожній стеблинці радіти.
В полі, у лісі, над яром –
Квіти, дерева і трави...
Цвіту не вирви задаром,
Гілки не втни для забави.
Оберігайте ж повсюди
Шлях і стежиночку в гаї.
Все те окрасою буде
Нашого рідного краю.

2. Огляд виставки книг

3. Оцінювання

4. Домашнє завдання

Зробити сніжинку - витинанку з паперу.